

“De Zaanse aanpak is een inspirerend voorbeeld voor andere overheden.”

Jan van der Veen, strategisch adviseur Ruimte,
Wonen en Bodem Provincie Zuid-Holland

Zaans lood

Een proactieve en pragmatische aanpak

December 2018

ZNSTD

GEMEENTE ZAA NSTAD IS IN 2016 'ZAANS LOOD' GESTART. ZOALS BIJ ZAA NSTAD PAST IS VOOR EEN PROACTIEVE EN PRAGMATISCHE AANPAK GEKOZEN. EEN AANPAK WAARBIJ AAN DE ENE KANT DE INWONERS VAN ZAA NSTAD ZIJN GEÏNFORMEERD OVER RISICO'S VAN LOOD IN DE BODEM EN AAN DE ANDERE KANT PARTICULIERE TUINEN (DEELS) WORDEN GESANEERD.

Lood slecht voor ontwikkeling

Langdurige blootstelling aan lood kan leerproblemen, hyperactiviteit, gehoorverlies en vertraging in de lichamelijke ontwikkeling veroorzaken. Het is met name schadelijk voor de ontwikkeling van jonge kinderen tot zes jaar en kan zelfs tot een verlies leiden van enkele IQ-punten. Kinderen krijgen bijvoorbeeld lood binnen door te spelen in verontreinigde grond en hun vieze vingers in hun mond te steken.

In Zaanstad veel lood

Zaanstad behoort tot een van de meest loodvervuilde steden van Nederland. Niet verrassend, omdat de Zaanstreek een van de oudste industriegebieden ter wereld is. Hier werd naast de scheepsbouw en cacaoproducten ook veel loodwit geproduceerd. De basis van witte verf waarvan

we weten dat bijvoorbeeld Van Gogh en Rembrandt ze gebruikten in hun meesterwerken. Sommigen menen zelfs dat niet de absint, maar het lood in de verf de reden was achter Van Goghs soms irrationele gedrag. Hij zou geregeld de punt van zijn kwasten in zijn mond gestoken hebben.

"Zaanstad was de eerste met een duidelijke aanpak als het gaat om lood in tuinen"

Dr. Frans-Bauke van der Meer, Associate Professor of Public Administration Erasmus University Rotterdam

Waarom nu?

In 2015 publiceerde het RIVM een onderzoeksrapport waaruit blijkt dat langdurige blootstelling aan lood schadelijker is voor de gezondheid dan was aangenomen. Projectleider Zaans Lood, Else Niesing, zat in de begeleidingscommissie van het RIVM en was dus goed op de hoogte. "Gelijk toen het rapport uit kwam heeft gemeente Zaanstad een subsidieaanvraag gedaan voor aanvullend budget bij de Rijksoverheid en is gestart met de voorlichtingscampagne 'Let op Lood'. Met posters en brochures bij artsen, op scholen, kinderdagverblijven, jeugdzorg raden we aan om verontreinigde grond af te dekken met een laag schone grond, gras of tegels. En kinderen moeten goed hun handen wassen na het buiten spelen." Hierna zijn gemeentelijke locaties, zoals speeltuinen, trapveldjes, en schoolpleinen, onderzocht en waar nodig gesaneerd. De volgende stap was een pilot gericht op particuliere tuinen, waarbij de prioriteit lag bij tuinen in gebieden met een hoog loodgehalte én een hoge kinderdichtheid.

"Ik doe mijn best om vanaf het begin een band op te bouwen. Je werkt niet in de openbare ruimte, maar in mensen hun achtertuin"

Yoshi Koster, Omgevingsmanager

Uitdagende klus

Volgens technisch projectleider Adriaan Verduijn is de pilot een uitdagende klus gebleken. "In de zomer van 2017 zijn we begonnen met een pilot onderzoek in 300 particuliere tuinen, waarvan we in 18 gevallen tot sanering over gaan. Huiseigenaren zijn benaderd met het aanbod de tuin te laten onderzoeken op kosten van de gemeente. Indien het gehalte lood te hoog was, zijn we met de huiseigenaar rond de keukentafel gaan zitten om het te hebben over mogelijke vervolgstappen. Als de tuineigenaar besluit te saneren, vinden per particuliere tuin zo'n tien verschillende deelonderzoeken plaats. Waaronder een flora en faunascan, bomen-effectanalyse en de taxatie van de tuin. Bij het saneren worden de onverharde delen een halve meter afgegraven, een doek geplaatst en vervolgens verse schone grond gestort. Het is dan aan de huiseigenaren om hun tuin opnieuw aan te leggen of te laten aanleggen door een hovenier. Deze aanlegkosten zijn meegenomen in de tuintaxatie en worden vergoed tot het niveau zoals de tuin er eerst bij lag."

Tevreden bewoners

Bewoner J. Duijvis over de pilot: "De eerste reden voor mij om aan het onderzoek deel te nemen is dat er een aantekening in het Kadaster komt dat mijn tuin onderzocht is op lood. Er wordt genoteerd dat de grond niet vervuild is, of dat deze is gesaneerd. Dit is een voordeel voor mijn nabestaanden bij eventuele verkoop van het huis. Daarnaast krijg je ook een vergoeding voor het opnieuw beplanten van de tuin, en dat kwam niet slecht uit. Want wat er stond was echt aan vervanging toe. Ik ben erg te spreken over hoe ik door de gemeente en de aannemer ben meegenomen in het proces."

"Ik raad iedere bewoner aan mee te doen aan het onderzoek"

Bewoner J. Duijvis

Ook bewoner G. van Nieuwendijk was tevreden: "De begeleiding van de gemeente was prima, ik merkte dat er over elke stap zorgvuldig is nagedacht. Wel had ik het fijn gevonden als ze wat beter hadden gecommuniceerd over de duur van de onderzoeken. Tussen september 2017 en de start van de sanering in de zomer van 2018 was er weinig communicatie. Maar zoiets kan natuurlijk gebeuren in een pilot. Met de aannemer verliep het contact uitstekend. Tijdens de werkzaamheden reden ze per ongeluk tegen m'n schuur. Vervolgens hebben ze hem mooier hersteld dan dat ie was. Uitstekende kwaliteit, goede communicatie en geen gezeur.

"Mijn advies is: doe het vooral en maak je niet te druk. Je zit tijdelijk in de rotzooi, maar als de aannemer weggaat is het prachtig"

Bewoner G. van den Nieuwendijk

Facts & figures pilot 2017-2018

300 particuliere tuinen
onderzocht

Loodgehalte in 18 tuinen
boven Zaans criterium

6 tuinen (deels)
gesaneerd in 2018

Planning 2019-2024:
100 tuinen per jaar saneren

Zaanse aanpak op hoofdlijnen

- Voorlichtingscampagne 'Let op lood'
- Onderzoek en sanering speeltuinen, trapveldjes, schoolpleinen
- Instellen Zaans saneringscriterium van 800 mg
- Subsidieregeling, onderzoek en gedeeltelijke sanering van particuliere tuinen
- Onderzoek en volledige sanering door de gemeente volgens prioritering op basis van hoge concentratie lood en hoge kinderdichtheid
- Op zoek naar alternatieve oplossingen voor loodproblemen

Planning

De voorbereiding van de sanering, inclusief de onderzoeken, duurt ongeveer een jaar, maar de daadwerkelijke sanering duurt slechts twee tot vier dagen. De pilot is maart 2019 afgerond en wordt gebruikt om ervaring op te doen en het proces te versnellen voor het vervolg. Tot nu toe blijkt ongeveer één op de 7 á 10 tuinen (dit verschilt per wijk) een te hoog gehalte lood te bevatten. De planning is om tot 2024 per jaar 1000 tuinen te onderzoeken en 100 tuinen te saneren.

Team Zaans lood

V.l.n.r: Marcel Schaft, Else Niesing,
Adriaan Verduijn en Alex Ooijevaar

Voor meer informatie over het
project Zaans lood neem contact op
via zaanslood@zaanstad.nl of
telefonisch via 14 075.